

SVM1132 Kærup SV3, Benløse sogn, Ringsted herred, tidl. Sorø amt. Sted nr. 04.02.02. Sb.nr. 51.

Kampagne: 16-07-2008 KUAS nr. 2003-2123-1499

Indholdsfortegnelse

Abstract	2
Undersøgelsens forhistorie	2
Administrative data	2
Topografi, terræn og undergrund	2
Målesystem	2
Øvrige data	3
Udgravningsmetode	3
Undersøgelsens resultater	4
Fremtidigt arbejde på stedet	4
Anlægsliste	5
Anlægsbeskrivelse	6
Fundliste	9
Tegningsliste	10
Fotoliste	11

Bilag:
Oversigt over kort og tabeller anvendt i teksten
Tegningsoversigt over felttegninger i 1:200
T1 i 1:200
T2 i 1:200
T3 i 1:200
Oversigt over el-kablers forløb
Følgeskrivelse til ejer vedr. elkabler
Genstandsfotos
Feltfotos

Abstract

Kampagne: 16-07-2008

Ved forundersøgelse af et ca. 6000 m² stort område nord for Ringsted (se Foto 1 bagerst i rapporten) blev der lokaliseret et mindre aktivitetsområde med 11 kogegruber/ildsteder, 4 lertagningsgruber og 2 stolpehuller, der ud fra keramikfund kunne dateres til ældre jernalder (500 f. kr. til 400 e. kr.). Anlægssporene stammer formentlig fra udkanten af et bopladsområde, der muligvis kan knyttes sammen med et tidligere undersøgt område syd for Kærup Parkvej, hvor der blev lokaliseret rester af en bebyggelse med hustomter fra ældre jernalder (se: SVM01099).

Undersøgelsens forhistorie

Kampagne: 16-07-2008

Den 7. august 2007 anmodede byherre Sydvestsjællands Museum om en udtalelse i henhold til Museumslovens § 25 vedrørende skjulte fortidsminder på arealet forud for anlægsarbejder i forbindelse med byggeri. Budget for forundersøgelse blev udarbejdet af Museet, og dette blev d. 10. august 2008 godkendt af Kulturarsstyrelsen. Forundersøgelsen blev foretaget i perioden 16. – 17. juli 2008.

Administrative data

Kampagne: 16-07-2008

Ved forundersøgelsen deltog museumsinspektør Lea Meistrup-Larsen og Klaus S. Hvid (Daglig leder). Maskinkraft blev leveret af Sorø Maskinudlejning, og opmåling blev foretaget af landmåler Birger Visti.

Topografi, terræn og undergrund

Kampagne: 16-07-2008

Lokaliteten Kærup SV3 ligger nogle få hundrede meter nord for Vestmotorvejen mellem Benløse by og hovedgården Kærup, jf. kort 1 bagerst i rapporten.. Sagsarealet ligger lige nord for Kærup Parkvej 2 km nordøst for Ringsted. Området ligger på en mindre forhøjning, der stiger svagt mod nord, mens det mod syd falder jævnt ned mod den nuværende vestmotorvej.

Undergrunden varierer fra gulbrun kompakt moræneler med kalkpletter til mere sandet ler med en del håndstore sten. Hele området omkring Kærup og Benløse synes at have været præget af små lave og tørre forhøjninger omgivet af fugtige lavninger.

Der er umiddelbart øst og syd for lokaliteten udgravet adskillige bopladser med tilsammen mere end 100 hustomter fra bondestenalder og især ældre jernalder (se bl.a. SVM2005103).

Målesystem

Kampagne: 16-07-2008

De i alt 16 udlagte målepunkter i søgegrøfterne blev indmålt med GPS indenfor en nøjagtighed på et par centimeter.

Landmålerpunkterne blev modtaget i system 34 Sjælland og blev derefter konverteret til KP2000 Sjælland ved hjælp af programmet MIFTrans2006. Punkterne blev gemt under Z:\Arkæologi\Journal\01132 Kærup SV3\GIS\Kp2000Sj under navnet "SVM01132-1_KP2000"

Fladetegningerne i 1:100 blev scannet ind og ved hjælp af Adobe Fotoshop blev de enkelte grøfter delt op og gemt som PNG-filer under Z:\Arkæologi\Journal\01132 Kærup SV3\GIS\Kp2000Sj".

I MapInfo blev arbejdsområdet "SVM01132-1_Rentegning.wor" oprettet og de indscannede tegninger blev åbnet som rastertegninger i PNG-format og derefter orienteret vha. GPS punkterne. Herefter blev alle anlæg og data på felttegningerne digitaliseret.

De anvendte stamtabeller: "Anlæg", "Felter", "Muld" og "Undergrund", alle forespørgsler samt arbejdsområder blev gemt i undermapperne "Kp2000Sj"

SVM1132 Kærup SV3, Benløse sogn

De i alt 16 udlagte målepunkter i søgegrøfterne blev indmålt med GPS indenfor en nøjagtighed på et par centimeter.

Landmålerpunkterne blev modtaget i system 34 Sjælland og blev derefter konverteret til KP2000 Sjælland ved hjælp af programmet MIFTrans2006. Punkterne blev gemt under Z:\Arkæologi\Journal\01132 Kærup SV3\GIS\Kp2000Sj under navnet "SVM01132-1_KP2000"

Fladetegningerne i 1:100 blev scannet ind og ved hjælp af Adobe Fotoshop blev de enkelte grøfter delt op og gemt som PNG-filer under Z:\Arkæologi\Journal\01132 Kærup SV3\GIS\Kp2000Sj".

I MapInfo blev arbejdsområdet "SVM01132-1_Rentegning.wor" oprettet og de indscannede tegninger blev åbnet som rastertegninger i PNG-format og derefter orienteret vha. GPS punkterne. Herefter blev alle anlæg og data på felttegningerne digitaliseret.

De anvendte stamtabeler: "Anlæg", "Felter", "Muld" og "Undergrund", alle forespørgsler samt arbejdsområder blev gemt i undermappen "Kp2000Sj".

Alle anlæg på felttegningerne blev optegnet med værktøjsknappen "polygon". I den tilhørende database "Anlæg" blev følgende kolonnefelter udfyldt: "T" med tegningsnummer, "Type" med typebetegnelse samt SVM med journalnummeret.

I tabellen "Felter" blev søgegrøfterne rentegnet med værktøjsknappen polygon. Her blev grøftnummer og journalnummer indtastet hhv. i kolonnerne "Felt" og "SVM" i den tilhørende database.

I rentegningen blev muldtykkelsen markeret med værktøjsknappen "symbol", en sort stjerne. I den forbindelse blev muldtykkelsen indskrevet i den tilhørende tabel.

I rentegningen blev undergrunden ligeledes markeret med værktøjsknappen "symbol", en gul trekant. I den forbindelse blev undergrundsbeskrivelserne indtastet.

Der blev lavet forespørgsler på hver enkelt anlægstype, som fremkom under rentegningen. I dette tilfælde var

Øvrige data

Kampagne: 16-07-2008

Vejrforholdene var generelt gode med temperaturer omkring 20 grader og overskyet. Undergrunden var dog meget tør og hård hvilket besværliggjorde udgravningen af anlæggene. Derudover lokaliserede vi to stærkstrømskabler - et i en opkastede jordvold mod vest og et i undersøgelses-områdets sydlige del langs med Kærup Parkvej. Begge kabler blev indmålt med GPS, og deres forløb blev afsat på kort og sendt til bygherre, der ikke var klar over deres tilstedeværelse. Der kan være tale om nedlagte strømkabler, men af sikkerhedsmæssige årsager undlod vi at afdække området omkring kablerne.

Udgravningsmetode

Kampagne: 16-07-2008

Der blev ved muldafrømningen anvendt en gravemaskine påmonteret en to meter bred skovl, og alle anlæg, der fremkom i råjorden – stolpehuller, gruber, kogegruber, dræen, naturlige lavninger samt recente spor blev ridset ind og markeret med blomsterpinde. Dette blev gjort for at lette senere tegning og registrering. I alt blev der fritlagt 605 m², hvilket svarer til en dækningsgrad på ca.10 %.

Der blev i alt trukket 6 NØ-SV orienterede søgegrøfter med ca. 10 meters mellemrum hen over sagsarealet. Tegning af søgegrøfterne og deres anlæg blev foretaget på A3 folie i målestok 1:100, og samtidig blev der for hver 40 meter grøft udsat målepunkter til senere indmåling med GPS. Alle anlæg blev snittet med spade, og de fleste blev tegnet i målestok 1:20 og herefter beskrevet i forhold til fyld og eventuel funktion. Visse anlæg blev kun beskrevet da nedslidning ikke berettigede en egentlig tegning (dvs at kun så få cm af anlægget var bevaret, at en egentlig profiltegning ikke kunne foretages).

Et enkelt stykke keramik fra en grube blev hjemtaget efter tildeling af genstandsnummer (X-nummer) og indføring i fundlisten (se Foto 2)

Undersøgelsens resultater

Kampagne: 16-07-2008

Ved forundersøgelsen fremkom i alt 2 stolpehuller (A5, A11), 4 Gruber (A4, A14, A16, A20) og 11 kogestengruber (A2, A3, A6, A9, A13, A15, A19, A21, A22, A23, A23), jf. Kort 2 og Tabel 1 bagerst i rapporten.

De spredte anlægsforekomster og manglende hustomter tyder på, at anlæggene stammer et aktivitetsområde i udkanten af en boplads, som især er blevet brugt til madlavning (kogestensgruber og ildsteder), til bortskaffelse af affald og gravning af ler til husbyggeri (gruberne). Denne opdeling af bopladserne i beboelses- og aktivitetszoner er almindelig på især jernalderens bopladser, og selve beboelsesområdet til nærværende lokalitet skal formentlig findes umiddelbart syd eller øst for, idet der ved tidligere lejligheder er udgravet hustomter fra jernalderen i disse områder.

Fremtidigt arbejde på stedet

Kampagne: 16-07-2008

Der blev ved forundersøgelsen af lokaliteten Kærup SV3 fundet et mindre antal koge- og lertagningsgruber samt nogle enkelte stolpehuller, der skal dateres til ældre jernalder. Højest sandsynligt drejer det sig om et yderområde til en jernalder boplads, hvor madlavning, opgravning af ler og andre daglige aktiviteter er foregået. Muligvis kan det udgravede område tilknyttes en af de allerede undersøgte bopladser i nærheden (SVM01099), og hermed være en del af en større sammenhæng.

Denne mindre undersøgelse er en vigtig brik i vores forståelse af jernalderbebyggelsen i Kærupområdet, og kan give os yderligere oplysninger om en større helhed i bebyggelsesmønstret omkring Ringsted i forhistorisk tid. Derfor vil også fremtidige undersøgelser uanset størrelse, være vigtige for vores helhedsbillede af bebyggelsen i området. Museet anbefaler derfor, at der foretages lignende forundersøgelser forud for eventuelt kommende jordarbejder i området.

Sydvestsjællands Museum d. 25-09-2008

Anlægsliste

Anlæg	Hovedgruppe	Undergruppe	Datering	Fase	Tegn.	Indgår i	Består af
Kampagne: 16-07-2008							
A1	Vandteknisk anlæg	Dræn	Nyere tid (1661 -)				
A2	Grube	Koge-/ildgrube	Ældre Jernalder				
A3	Grube	Koge-/ildgrube	Ældre Jernalder				
A4	Udgår		Udateret				
A5	Stolpehul	Stolpehul	Ældre Jernalder				
A6	Grube	Koge-/ildgrube	Ældre Jernalder				
A7	Udgår		Udateret				
A8	Udgår		Udateret				
A9	Grube	Koge-/ildgrube	Ældre Jernalder				
A10	Udgår		Udateret				
A11	Stolpehul	Stolpehul	Ældre Jernalder				
A12	Udgår		Udateret				
A13	Grube	Koge-/ildgrube	Ældre Jernalder				
A14	Grube	Materialetagningsgrube	Ældre Jernalder				
A15	Grube	Koge-/ildgrube	Ældre Jernalder				
A16	Udgår		Udateret				
A17	Dyrkningsspor	Dyrkningsspor	Nyere tid (1661 -)				
A18	Grube	Affaldsgrube	Nyere tid (1661 -)				
A19	Grube	Koge-/ildgrube	Ældre Jernalder				
A20	Grube	Materialetagningsgrube	Ældre Jernalder				
A21	Grube	Koge-/ildgrube	Ældre Jernalder				
A22	Grube	Koge-/ildgrube	Ældre Jernalder				
A23	Grube	Koge-/ildgrube	Ældre Jernalder				
A24	Udgår		Udateret				
A25	Grube	Koge-/ildgrube	Ældre Jernalder				
A26	Naturfænomen	Vådområde	Udateret				

Anlægsbeskrivelse

Kampagne: 16-07-2008

A2

Tegninger....

Foto.....

Se tegning 3

Består af.....

Fund.....

Grube, Koge-/ildgrube, Ældre Jernalder

A3

Tegninger....

Foto.....

Se tegning 3

Består af.....

Fund.....

Grube, Koge-/ildgrube, Ældre Jernalder

A5

Tegninger....

Foto.....

Se tegning 3

Består af.....

Fund.....

Stolpehul, Stolpehul, Ældre Jernalder

A6

Tegninger....

Foto.....

Se tegning 3

Består af.....

Fund.....

Grube, Koge-/ildgrube, Ældre Jernalder

A9

Tegninger....

Foto.....

Se tegning 3

Består af.....

Fund.....

Grube, Koge-/ildgrube, Ældre Jernalder

A11

Tegninger....

Foto.....

Se tegning 3

SVM1132 Kærup SV3, Benløse sogn

Består af.....

Fund.....

Stolpehul, Stolpehul, Ældre Jernalder

A13

Tegninger....

Foto.....

Se tegning 3

Består af.....

Fund.....

Grube, Koge-/ildgrube, Ældre Jernalder

A14

Tegninger....

Foto.....

Ikke snittet

Består af.....

Fund..... X1: Sideskår, uornamenteret, Ældre Jernalder

Grube, Materialetagningsgrube, Ældre Jernalder

A19

Tegninger....

Foto.....

Ikke tegnet

Består af.....

Fund.....

Grube, Koge-/ildgrube, Ældre Jernalder

A20

Tegninger....

Foto.....

Ikke tegnet

Består af.....

Fund.....

Grube, Materialetagningsgrube, Ældre Jernalder

A21

Tegninger....

Foto.....

Se tegning 3

Består af.....

Fund.....

Grube, Koge-/ildgrube, Ældre Jernalder

A22

Tegninger....

Foto.....

Se tegning 3

SVM1132 Kærup SV3, Benløse sogn

Består af.....

Fund.....

Grube, Koge-/ildgrube, Ældre Jernalder

A23

Tegninger....

Foto.....

Se tegning 3

Består af.....

Fund.....

Grube, Koge-/ildgrube, Ældre Jernalder

A25

Tegninger....

Foto.....

Se tegning 3

Består af.....

Fund.....

Grube, Koge-/ildgrube, Ældre Jernalder

Fundliste

Fund	Genstand	Datering	Anlæg
Kampagne: 16-07-2008			
X1	Sideskår, uornamenteret	Ældre Jernalder	A14

Tegningsliste

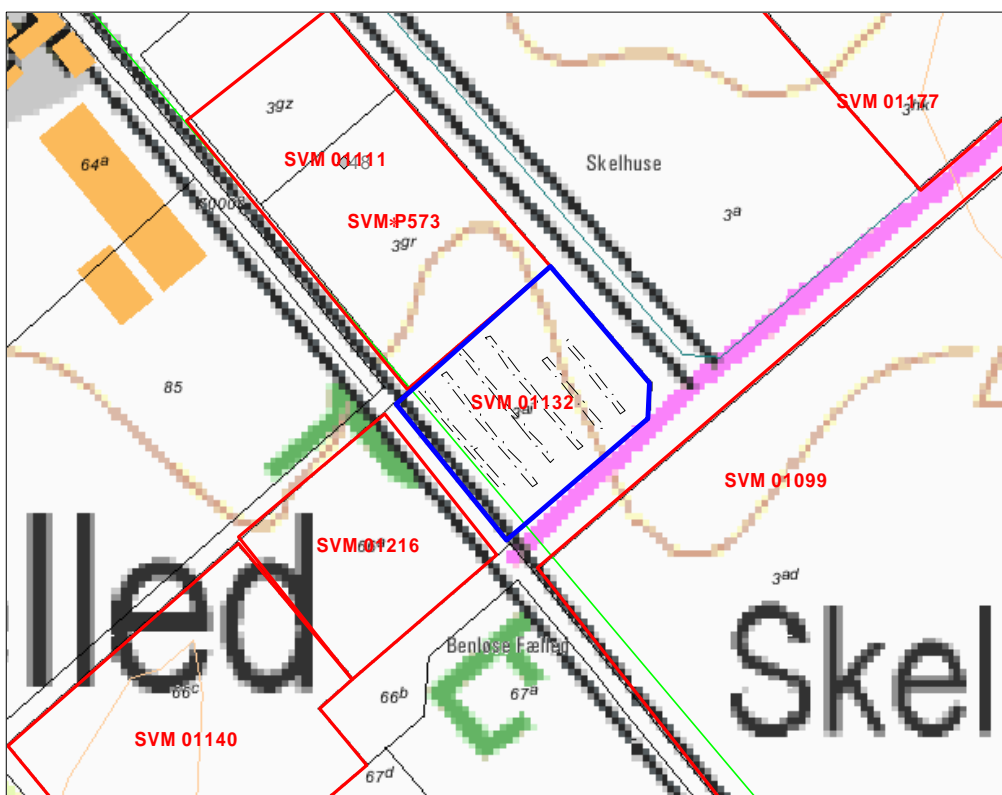
Tegning	Målestok	Type	Anlæg	Fund	Beskrivelse	Dato	Tegner
Kampagne 16-07-2008							
T1	1:100	Oversigtstegning		X1	Grøft 1 - 5	16-07-2008	Lea Meistrup
T2	1:100	Oversigtstegning			Grøft 5 - 6	16-07-2008	Lea Meistrup
T3	1:20	Profiltegning			Snit og beskrivelser	17-07-2008	Lea Meistrup

Fotoliste

Film	Billede	Motiv	Anlæg	Fund	Filmtype	Dato	Fotograf
Kampagne 16-07-2008							
G	1	X1 Keramik fra A14			Digital	17-07-2008	Klaus Sidenius Hvid
1132	1	Snit af vold vestligst på sagsarealet med stærkstrømskabel			Digital	16-07-2008	Lea Meistrup-Larsen
1132	2	Snit af vold vestligst på sagsarealet mod syd			Digital	16-07-2008	Lea Meistrup-Larsen
1132	3	Sagsareal set fra vest			Digital	16-07-2008	Lea Meistrup-Larsen
1132	4	Grøft set fra syd			Digital	16-07-2008	Lea Meistrup-Larsen
1132	5	Udgravning af A14			Digital	17-07-2008	Lea Meistrup-Larsen
1132	6	Udgravning af A14			Digital	17-07-2008	Lea Meistrup-Larsen

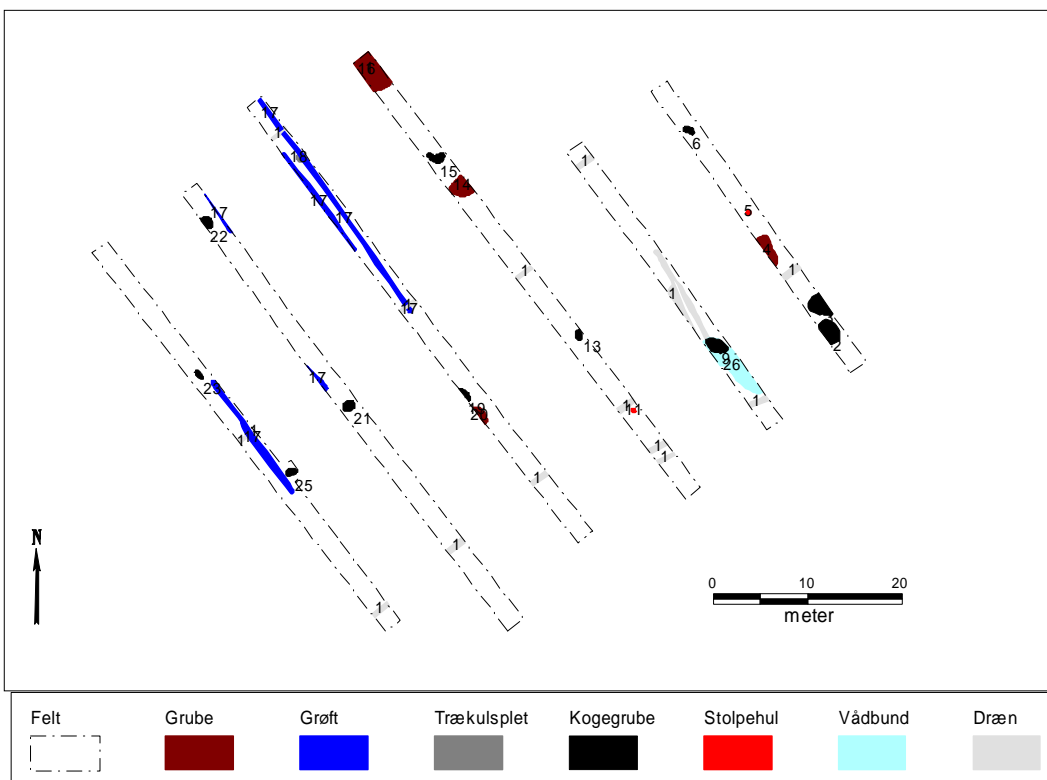
Foto 1. SVM01132-1. Oversigt over sagsarealet med søgegrøfter set fra syd.

Kort 1. SVM01132-1. Oversigtskort over sagsarealet (markeret med blåt). Bopladsspor med hustomter fra ældre jernalder er udgravet lige øst og syd for.

Foto 2. SVM01132-1. Keramik fra grube A14 (ældre jernalder).

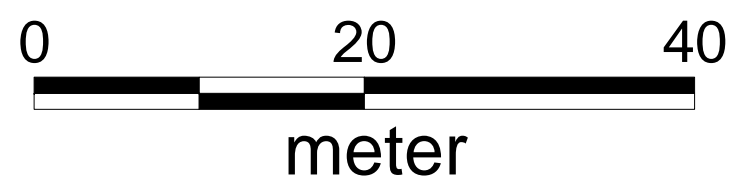
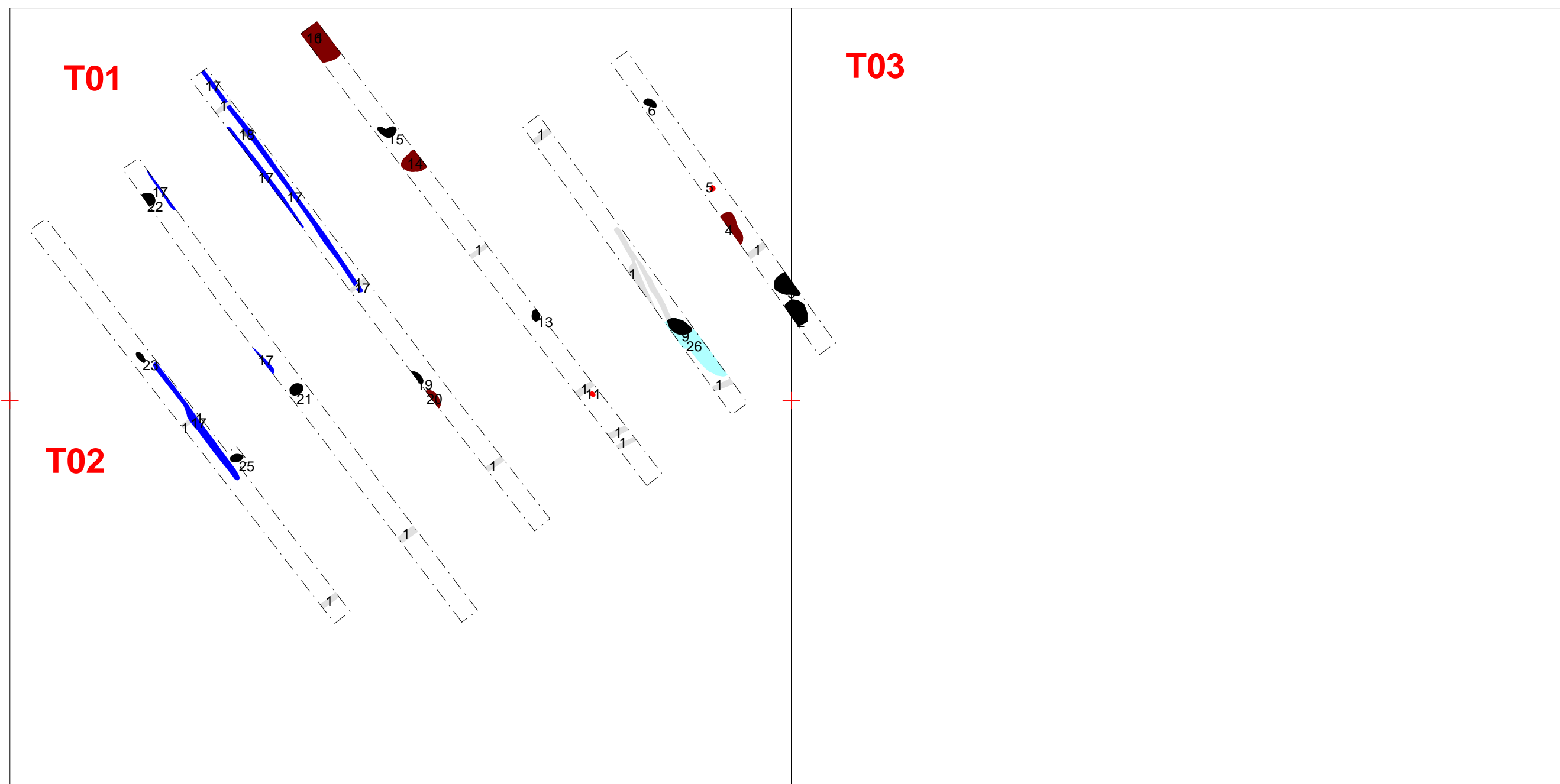

Kort 2. SVM01132-1. Oversigt over søgegrøfter og anlæg på sagsarealet.

	Oldtid	Æ. Jernalder	FJA	RJA	Y. Jernalder	GJA	VT	Middelalder
Anlæg		17						
Anlæg - Bygning		2						
Anlæg - Grube		4						
Anlæg - Ildsted		11						

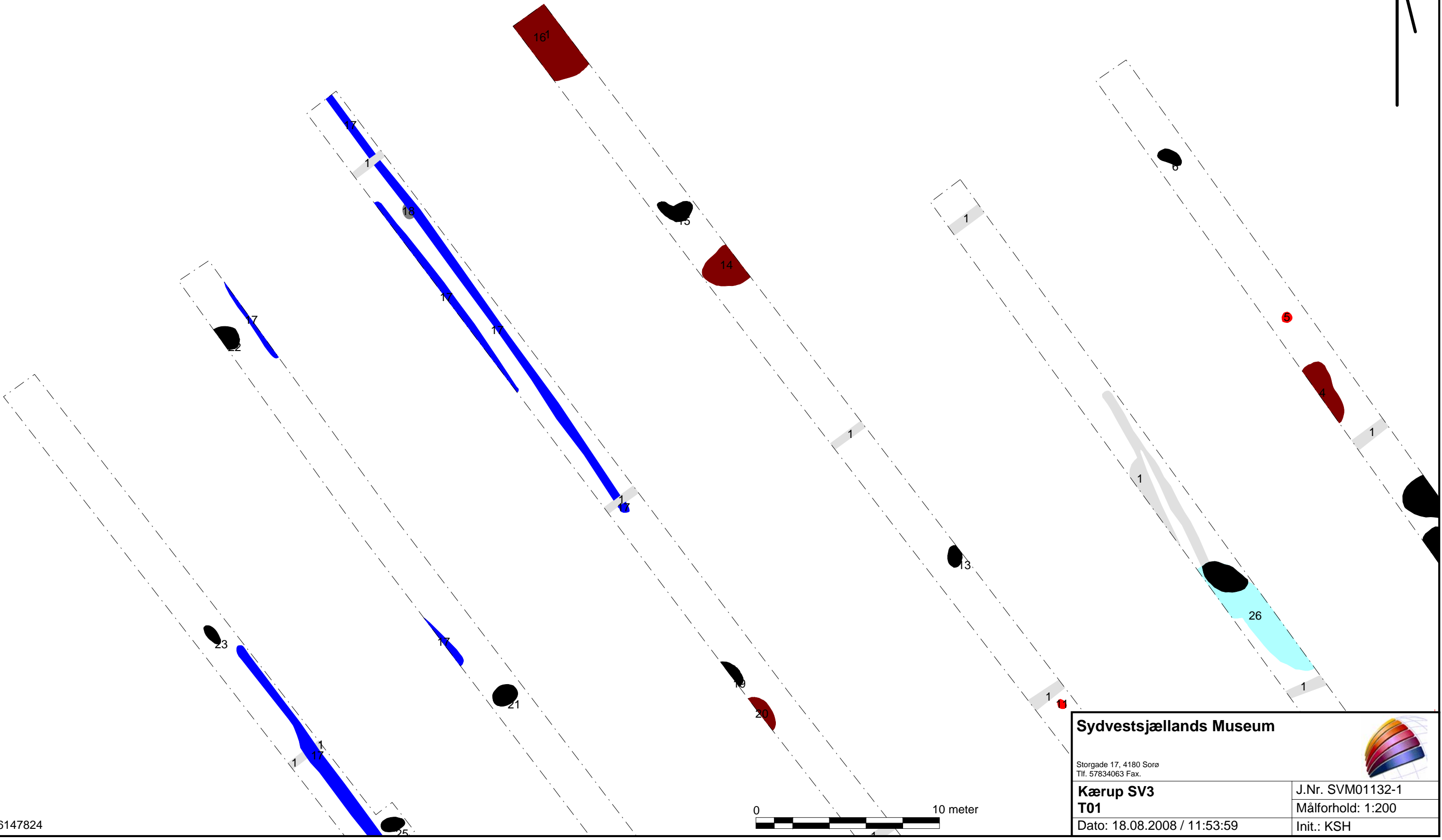
Tabel 1. Oversigt over typen og dateringen af de fundne anlæg.

Tegningsoversigt SVM01132-1

Y: 6147877

X: 488042

X: 487960

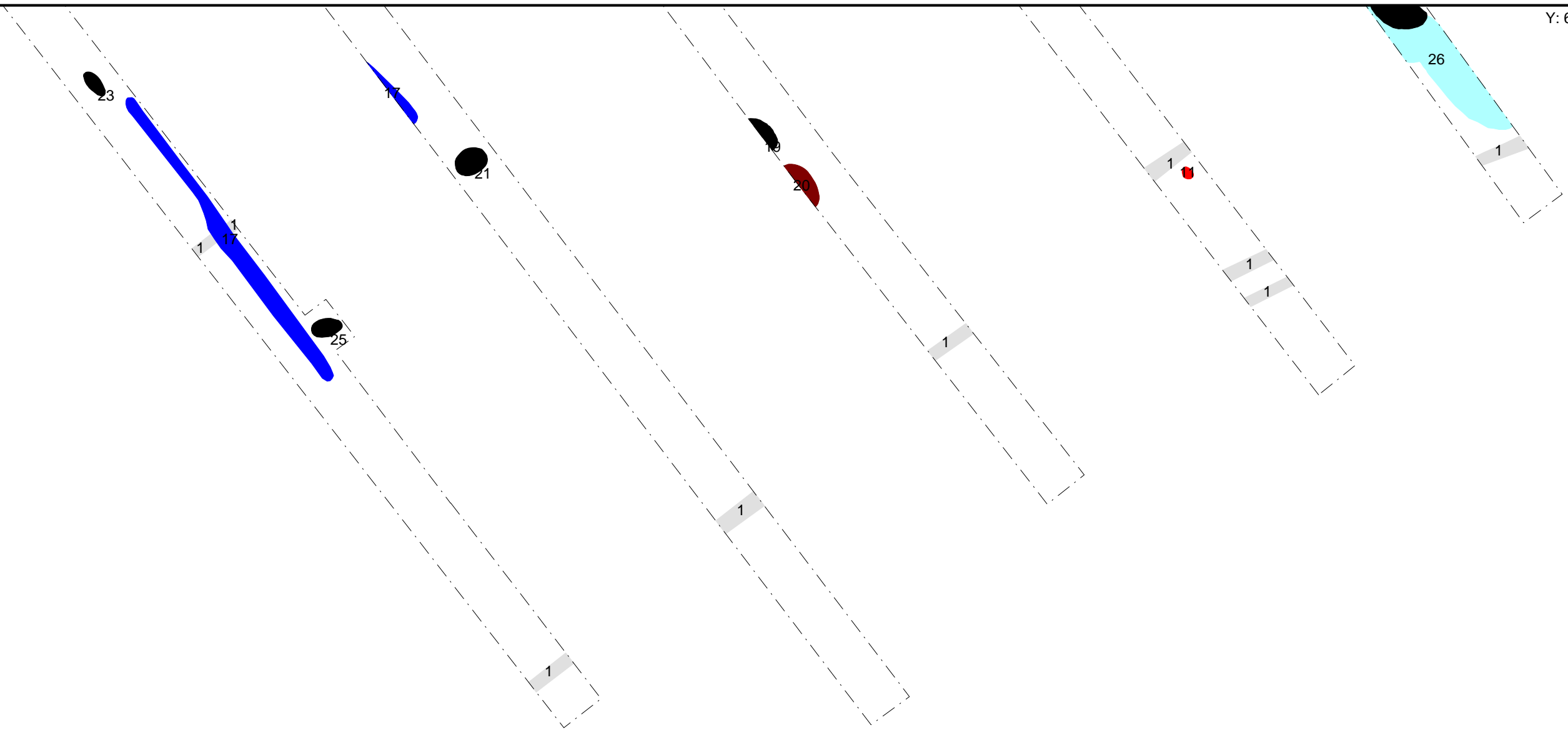
Y: 6147824

Sydvestsjælland Museum		
<small>Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Kærup SV3	J.Nr. SVM01132-1	
T01	Målforhold: 1:200	
Dato: 18.08.2008 / 11:53:59	Init.: KSH	

Y: 6147840

X: 488042

X: 487960

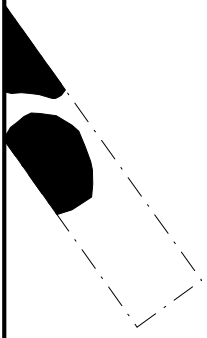
Y: 6147787

Sydvestsjælland Museum		
Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.		
Kærup SV3	J.Nr. SVM01132-1	
T02	Målforhold: 1:200	
Dato: 18.08.2008 / 11:54:55	Init.: KSH	

Y: 6147874

X: 488121

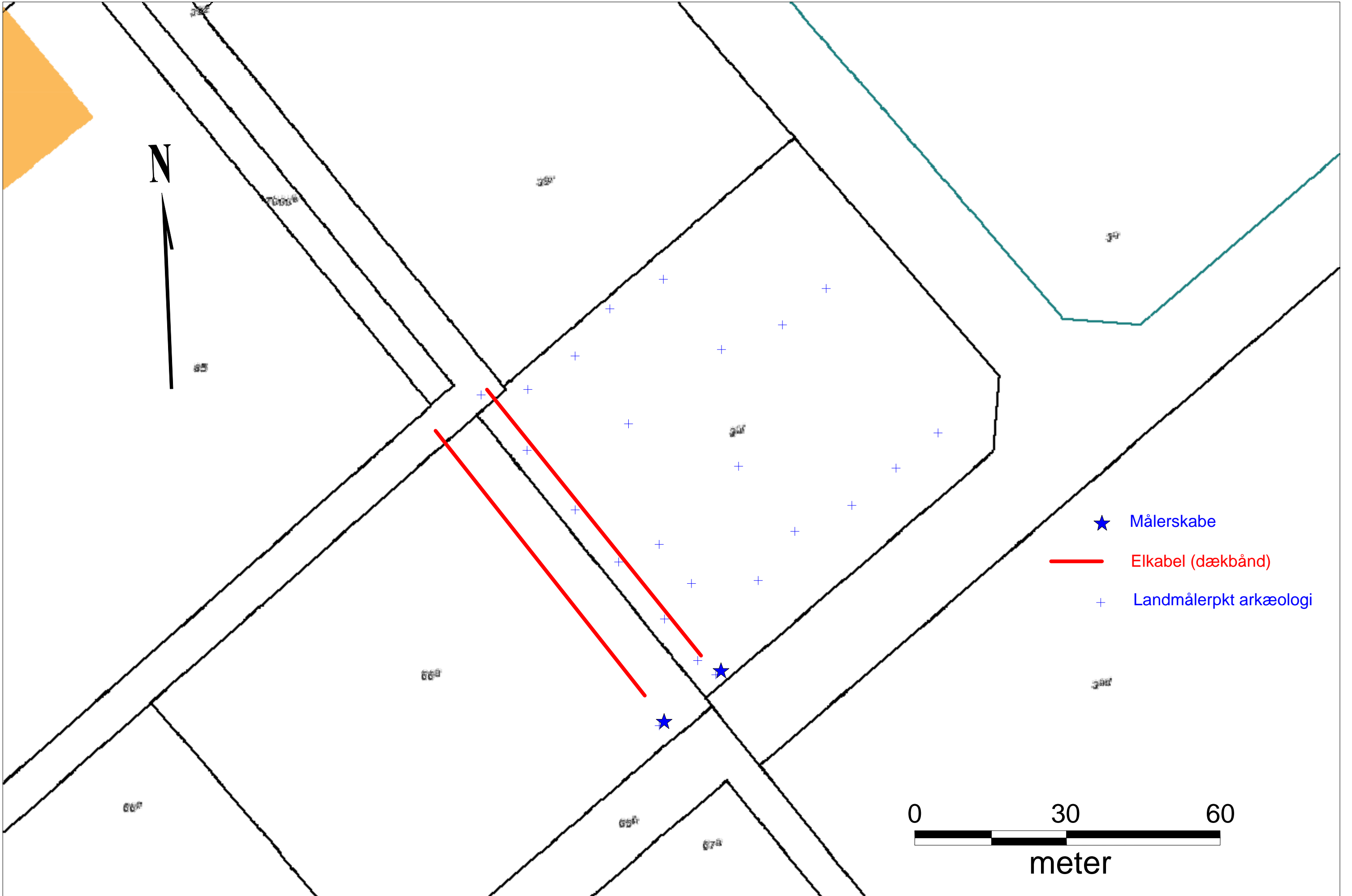

X: 488040

Y: 6147822

Sydvestsjællands Museum		
<small>Storgade 17, 4180 Sorø Tlf. 57834063 Fax.</small>		
Kærup SV3 T03	J.Nr. SVM01132-1	Målforshold: 1:200
Dato: 18.08.2008 / 11:55:46	Init.: KSH	

N

- ★ Målerskabe
- Elkabel (dækbånd)
- + Landmålerpkt arkæologi

0 30 60
meter

~~Ljungby Service~~
~~Kærup Parkvej 20~~
~~4100 Ringsted~~

Sorø d.31/7 2008.2008.

J.nr. 01132-1

KUAS j.nr. 2003-2123-1499

Vedr. afslutning af arkæologisk forundersøgelse af matr. 3ai, Benløse By, Benløse.

Som aftalt telefonisk fremsendes hermed kort over forløbet af det elkabel, som vi ved udgravningen stødte på (i form af dækbånd) i volden mellem matr. 3ai og 66a på den vestlige del af matr. 3ai. Et andet kabel løber muligvis langs vestsiden af den nu nedlagte grusvej på matr. 66a, men dette vides dog ikke med sikkerhed. Der kan være tale om ældre kabler, der ikke længere er i brug, men det kan undersøges ved henvendelse til Ledningsejerregistret (LER), enten elektronisk på www.ler.dk eller på telefon 70333003 (mellem 7.30 og 14.30).

Vi har nu modtaget data fra undersøgelsen fra vores landmåler og museet agter ikke at foretage sig yderligere på arealet, der nu må dækkes til.

Rapport over undersøgelsen er under udarbejdelse og vil snarest blive fremsendt sammen med fakturaen.

Med venlig hilsen

Lea Meistrup-Larsen
Museumsinspektør, arkæologi

SVM01132 X-1

01132D01.JPG

01132D02.JPG

01132D03.JPG

01132D04.JPG

01132D05.JPG

01132D06.JPG